

IDŐSZELETEK

Molnár István Géza fotóművészetéről

CS. VARGA ISTVÁN

Negyven esztendő munkásságából adott ízelítőt *Molnár István Géza* fotóművész „*Időszeletek*” című kiállítása az egri *Művészetek Házában*. Igaz, eddigi műveinek csak töredéke volt itt látható, de mint cseppben a tenger, így is érződik a fotóművészet vitaminja. A bemutatott képek bekerültek *Molnár István Géza* fotóalbumába, amelyet 2006-ban jelentetett meg *Egerben a Bartakovics Béla Művelődési Központ*.

A magaslatról visszatekintő jubiláns, Arany János találó szavával, „fényképiró” *fotográfus*nak nevezi magát. A „Jélek balga fényűzése” jellemzi. A megelégedettséget hírből sem ismeri. Rejtőző művész, mindent a képekre bíz. Portrékat, szociofotókat, természeti képeket, riport- és aktfotókat készít. Visszatérő témája a már öt kiállítást megért „*egri arcok*” portrészorozat. Szereti az embert, a táj, a természet szépségeit, Egert és az országot. Ostozzik örömeiben és gondjaiban, tisztességgel végzi munkáját.

Határsértő feladatra vállalkoztam, amikor *Molnár István Géza* fotóművészetéről szólok. Mentségem, hogy a képeket úgy értelmezem, mintha verseket interpretálnék, irodalmár módra jellemzést, „*képleírást*” adnék. Hiszem: a szó *nem hiábavaló*. Jeszenyin szerint „*A nyelv a lélek kulcsa*.” A *fénnyel író* művész szóval kifejezhetetlen pillanatokat örökít meg. Művészi intuícióval kiemel, nagyít, elhagy, montíroz, új összefüggéseket komponál. A belső igazságot látatja. Szemlélete a horizontális síkon túl, fölfelé mutat. A láthatón át-tűnik a transzcendens üzenet. Szavakat keresek menedékül.

Molnár István Géza képei tárgyi és szellemi alkotások, igazi emberfelmutatások: lelkületet, belső arculatot képviselnek. Ember- és lélekarcú ez a művészet, vagyis szakrális. Az emberi szépség, jóság és igazság közös eszménye, forrása a *szentség*. Az embert *sérthetetlen méltóság* jellemzi, ezért érdemel *feltétlen* tiszteletet. Az alkotást célja, szándéka, artisztikuma teszi szakrálissá. A képgondolkodó művész: „ikonikusan” gondolkodik, szemléli az embert és a világot. A *kép* a gondolati, a transzcendentális emberi lényeg tükröképe is, amely a fotós véleményét lelki síkon transzponálja.

Tudjuk, egy kínai közmondás szerint egy kép többet képes elmondani, mint kétezer szó. *Ilyés Gyula* pedig így üzent *Erdélybe*, amikor tilos volt kiejteni is *Erdély* nevét: „*Erre gondoldj: a kép / a legcáfolhatatlanabb beszéd*”. A befejezett kép a művészi valóság idő-szelete, parányi rész a Végtelenből: az örökkévalóság, a léttörvény képpé, jelképpé transzponált kifejezője. A „*Játni nem tudó*” elől elrejti, a „*Játni tudó*” előtt föltárja a gondolati tartalmat, lelki, igazságot. Ezek a portrék gyönyörködtető emlékjelek; erkölcsi, lélektisztító erővel a sajnálat, együttérzés, szeretet, megbocsátás érzését is kiváltják. Az „*ikonikus kép*” a mindenségre nyíló ablak. „*Ikon-arcúság*” jellemzi az embert, mert a Teremtő „*ikon-képeit*” hordjuk. „*Isten títka a világ, / Isten a világé.*” (*Kolcov*) Sugallatos erővel beszélnek ezek a képek erről az emberről, a születéstől az elmúlásig, míg végül „*Ronccsá teljesül* az

ember.” (Nagy Gáspár) A zsoltárossal fohászcodunk: „*Taníts meg számba venni napjainkat úgy, hogy bölcsességgel telítsük szívünket.*”

A kifejezőeszközök minimumához szükség van a befogadó képzetének maximumára. A fotóművészet is varázslat, akkor is, ha az ember realista. Fénnyel írni, képekben gondolkodni talentumból fakadó égi ajándék. Nagy Ernő megfogalmazásában Molnár István Géza: „*Jó a fotómasinád, de sokkal jobb a kompozíciós érzéked, a szemed és a lelked a lényeg meglátásához. Örülök, hogy szereted és meg is látod a szépet.*” Magas szinten ismeri a dokumentumkép tárgyiasságát, a riportkép eseményt, környezetet és alakot egybekapcsoló sokoldalúságát, a montázskép átrendező és újratereztető lehetőségeit. Szereti a fekete-fehér színvilágú, tükör-fotókat (tükör-applikációkat), a rejtjelezett, a megoldás-megfejtés örömét is adó, a valóságot magasabb művészi síkra emelő megoldásokat. Az egri minaret egy autótűkörben látható, egy helsinki szobor tükörperspektívája a kezéből emelt műalkotás csúcán magát a fotóművészt láttatja. Ezek egy eltűnő világ jelképpé növekvő élményeinek, hangulatainak képi megörökítései, amelyek az élet terhei alól is felragyogó szépséget sugározzák.

Az anyaföld szeretete, az anteuszi, érintkezésre újuló erővel megajándékozó szülő- és lakóföld szeretete jellemzi a művészt, legyen az lepusztuló hegyi tájról, Eger és a Bükk vidékéről, a *Kárpátokról, Finnországról*, ahova jó sorsa elvetette. Ötlettel, szemléleti leleménnyel a látvány mögé férkőzve, a mögötte megbúvó drámai látomás közt teremt kapcsolatot, hoz létre új jelentést, tartalmat, amikor megörökíti a lebontott egri zsinagógát, a *Holt-Tisza* medrében, a repedezett földön felfedezi az ezeréves *Magyarország* és a körülötte lévő világ kontúrait. Lélekig hatóan rokonszenvez az öregekkel, elesettekkel, szembesül az elmúlásra figyelmeztető jelenségekkel. Empatikus kamerájával határozott látásmóddal tiltakozik a méltatlanságok ellen.

Szereti a fényt, bár Molnár István Géza 70 esztendő tapasztalatából tudja, hogy a fénytől elválaszthatatlan az árnyék. A fény filozófiája kimeríthetetlen kincsház, egyik háttérzetét Rónay György így értelmezi: „*Honnan jön ez a fény, / az űrben, az üres / égen a sugár? // Az a csillag talán / Már nem is létezik, / Ahonnan útrakelt. / Elmúlunk. De a fény / Partot ér valahol.*” A fotóművész is tudja, abban is igaza van Rónay Györgynek, hogy „*A világ nem közölhető. Hiába vágyol elmondani. / Amit közölhetsz: az egésznek árva, kopott darabjai. / Csak töredék lehet és dadogás csak, amíg benned az Ég / El nem indítja bűvös mértanának csillagrendszerét!*”

Molnár István Géza kiállítása számvetés és megmérettetés. Reményeim szerint, az érdeklődés felkeltése a fotóművész személye és alkotásai iránt. Biztatás és bizakodás jele az újabb reménykedésre: egy életművet reprezentáló album megjelenítésére. *Utassy József Az utolsó szó jogán* című verséből vett szavakkal kívánom a 70 esztendő fotóművészeknek: „*Maradjatok örökre velem: / Mindenség! / Szabadság! / Szerelem.*”

(Molnár István Géza *Időszünetek c. fotóalbumát* 2006. július 3-án Sopronban mutatta be az országos fotóművész táborban, szeptember 15-én pedig Egerben, a Bartokovics Béla Művelődési Központban – Eger Ünnepe.)

